

Brüssel, 27. mai 2024
(OR. en)

9442/24

CONOP 26
CFSP/PESC 798

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järeldused, milles käsitletakse ELi seisukohta jalaväevastaste miinide vastase keelu tugevdamise suhtes, pidades silmas jalaväevastaste miinide keelustamise konventsiooni viiendat läbivaatamiskonverentsi

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused, milles käsitletakse ELi seisukohta jalaväevastaste miinide vastase keelu tugevdamise suhtes, pidades silmas jalaväevastaste miinide keelustamise konventsiooni viiendat läbivaatamiskonverentsi, mille nõukogu kiitis heaks oma 4028. istungil 27. mail 2024.

**Nõukogu järeldused, milles käsitletakse ELi seisukohta jalaväevastaste miinide vastase keelu
tugevdamise suhtes, pidades silmas jalaväevastaste miinide keelustamise konventsiooni
viiendat läbivaatamiskonverentsi**

I- Sissejuhatus

1. Euroopa Liit (EL) toetab ühtselt jalaväevastaste miinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise konventsiooni¹ eesmärgi ja tegutseb nende eesmärkide saavutamise nimel. EL ja selle liikmesriigid on pikka aega toetanud demineerimist ja ladustatud jalaväevastaste miinide hävitamist, samuti jalaväevastaste miinide ohvrite abistamist, konventsiooni ülemaailmse kohaldamise edendamist ning osalisriikide toetamist konventsiooni täielikul ja tulemuslikul rakendamisel. Kõik ELi liikmesriigid on konventsiooni osalised alates 1. juunist 2013.
2. Nõukogu peab konventsiooni oluliseks desarmeerimisvahendiks, mille puhul tuleb tagada terviklus, täielik rakendamine ja range kohaldamine ning püüelda selle ülemaailmse järgimise poole. 25 aastat pärast konventsiooni jõustumist on sellest saanud desarmeerimisele suunatud diplomaatia edulugu ning hea näide sellest, mille eest liit seisab: reeglitel põhinev rahvusvaheline kord, mille aluseks on inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse austamine. Konventsioonis on jalaväevastaste miinide kasutamise, üleandmise ja tootmise keelustamise tugevad ülemaailmsed normid ühendatud muljetavaldavate tulemustega, mis on saavutatud ladustatud jalaväevastaste miinide hävitamisel, mineeritud alade puhastamisel ja seoses konventsiooni sättega, mille kohaselt iga osalisriik, kellel on seda võimalik teha, annab miiniohvritele asjakohast abi, mis tuleks integreerida laiemasse riiklikusse poliitikasse, kavadesse ja õigusraamistikesse.

¹ Edaspidi „konventsioon“.

Konventsioon on avaldanud mõõdetavat ja märkimisväärt positiivset mõju humanitaarkaitsele, stabiliseerimisele, arengule ja desarmeerimisele kogu maailmas, aidates kaasa ülemaailmse rahu ja julgeoleku tagamisele ning kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimisele.

3. Nõukogu tunnistab, et konventsiooni eesmärgid ei ole veel täielikult saavutatud. Jalaväevastaste miinidega mineeritud alad põhjustavad jätkuvalt kahju, tekitavad hirmu, takistavad juurdepääsu aladele, pidurdavad sotsiaal-majanduslikku arengut ning takistavad pagulastel ja riigisisestel põgenikel koju tagasi pöördumast. Jalaväevastaste miinide ja sõjategevusest mahajäänud lõhkekehade põhjustatud koormus üksikisikutele, perekondadele, kogukondadele, piirkondadele ja riikidele on endiselt suur ja vastuvõetamatu. Nõukogu mõistab teravalt hukka Venemaa ebaseadusliku Ukraina-vastase agressioonisõja ning jalaväevastaste miinide ja isetehtud jalaväevastaste miinide kasutamise, mille tõttu on Ukrainast saanud maailma kõige enam miinidest puhastamata riik. Nõukogu on mures ka uute alade mineerimise pärast sellistes riikides nagu Iraak, Liibüa, Süüria, Jeemen, Myanmar ja Saheli riigid. Nõukogu kinnitab taas, et igasugune jalaväevastaste miinide kasutamine kõikjal, igal ajal ja mis tahes osaleja poolt on ELi jaoks täiesti vastuvõetamatu.
4. Nõukogu tuletab meelde, et EL ja selle liikmesriigid on peamised miinivastase tegevuse rahastajad maailmas, toetades ülemaailmset kohaldamist, mineeritud alade uurimist ja demineerimist, miiniohualast teavitustööd, ohvrite abistamist, varude hävitamist, suutlikkuse suurendamist ning teadus- ja arendustegevust miinide tuvastamise ja demineerimisega seotud tehnoloogia valdkonnas. Pärast konventsiooni viimast läbivaatamiskonverentsi 2019. aastal on EL ja selle liikmesriigid endiselt peamised miinivastase tegevuse rahastajad maailmas: selleks eraldati 2022. aastal 26 miljonit eurot ja 2023. aastal 38,5 miljonit eurot kriisidele reageerimise vahenditest ning 2022. aastal veel 8,5 miljonit eurot ja 2023. aastal 16 miljonit eurot humanitaarabina. Nõukogu tuletab samuti meelde üksikute ELi liikmesriikide märkimisväärt täiendavat toetust miinivastase tegevuse abimeetmete ja -projektide rahastamiseks.
5. Nõukogu tuletab meelde panust, mis anti konventsiooni rakendamise toetusüksusele vastavalt nõukogu 18. veebruari 2021. aasta otsusele (ÜVJP) 2021/257, millega toetatakse Oslo tegevuskava rakendamist, et viia ellu jalaväevastaste miinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise 1997. aasta konventsioon.

See otsus on võimaldanud rakendamise toetusüksusel rakendada 2019. aastal konventsiooni neljandal läbivaatamiskonverentsil vastu võetud Oslo tegevuskava, sealhulgas edendades konventsiooni ülemaailmset kohaldamist ja toetades osalisriikide jõupingutusi uuringute ja demineerimise, miiniohualase teavitustöö ning ohvriabi alaste Oslo tegevuskava aspektide rakendamiseks.

6. Nõukogu avaldab tunnustust paljudele partneritele ja sidusrühmadele, kes on andnud panuse konventsiooni väljatöötamisse ja selle suurepärase tulemuste saavutamisse viimase 25 aasta jooksul, sealhulgas kõikidele osalisriikidele, rahvusvahelistele organisatsioonidele, kodanikuühiskonnale, teadlastele ning kõikidele miinivastase tegevuse rahastajatele ja selles tegevuses osalejatele. Sellega seoses tunnustab nõukogu muu hulgas Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise ning rahvusvahelise maamiinide keelustamise kampaania jõupingutusi. Nõukogu soovib eelkõige avaldada austust julgetele ja otsusekindlatele demineerijatele kogu maailmas, kes teevad tööd selleks, et taastada maa kättesaadavus ja turvalisus, ja soovib mälestada neid, kes on selle ülla ülesande täitmisel oma elu kaotanud. Nõukogu rõhutab, kui oluline on kaasata konventsiooni rakendamisse ja ülemaailmsesse kohaldamisse ellujäänud ohvrid ja neid esindavad organisatsioonid, sealhulgas noorteorganisatsioonid ja naiste õiguste organisatsioonid ning naiste juhitud organisatsioonid. Nõukogu tunnustab konventsiooni rakendamise toetusüksust selle pideva hindamatu töö eest. Nõukogu rõhutab ka ÜRO ja ELi vahelist tugevat partnerlust ja suurepärast koostööd miinivastase tegevuse valdkonnas.
7. Nõukogul on hea meel, et 25.–29. novembril 2024 Siem Reapis Angkoris toimuv konventsiooni viies läbivaatamiskonverents annab võimaluse vaadata läbi tehtud edusammud, kinnitada taas võetud kohustusi ning edendada konventsiooni edasist ülemaailmset kohaldamist ja tugevdatud rakendamist. Nõukogu on seisukohal, et läbivaatamiskonverents peaks ergutama avatud ja konstruktiivset dialoogi osalisriikide vahel ning kaasama kõik asjaomased sidusrühmad, et arutada praeguseid ja tulevasei väljakutseid ning kiirendada edusamme ühise eesmärgi saavutamisel, milleks on jalaväevastaste miinide kaotamine maailmas.
8. ELi eesmärkide täpsem kirjeldus seoses läbivaatamiskonverentsi tulemusega on esitatud II jaos toodud seisukohas.

II- ELi seisukoht seoses jalaväevastaste miinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise konventsiooni viienda läbivaatamiskonverentsiga (Siem Reap, Angkor, 25.–29. november 2024)

Euroopa Liit (EL) annab konstruktiivse panuse jalaväevastaste miinide keelustamise konventsiooni läbivaatamiskonverentsil konsensusel põhineva eduka tulemuse saavutamiseks, seades eesmärgiks järgmiste elementide lisamise kolme kavandatavasse lõppdokumenti, milleks on: 1) konventsiooni toimimise ja staatuse läbivaatamine, 2) poliitiline deklaratsioon ja 3) tegevuskava.

1) Seoses konventsiooni toimimise ja staatuse läbivaatamisega:

1. teha kindlaks uued rakendamisega seotud väljakutsed, millega osalisriigid on kokku puutunud konventsiooni kõigis valdkondades (ülemaailmne kohaldamine, järgimine, ohvriabi, demineerimine, varude hävitamine, koostöö ja abistamine, läbipaistvus ja teabevahetus);
2. tuletada meelde konventsiooni osalisriikide 21. kohtumise eesistujariigi Saksamaa järeldusi praeguste väljakutsete kohta, mis on välja toodud konverentsile saadetud dokumentides;
3. seada eesmärgiks konventsioonist tulenevate kohustuste rakendamise üksikasjaliku läbivaatamise alates 2019. aastal toimunud neljandast läbivaatamiskonverentsist, tuginedes konventsiooni komiteede ettevalmistavale tööle ja järeldustele, sealhulgas järgmiste kohustuste puhul:

Ülemaailmne kohaldamine

- a. toetada kõiki ülemaailmseks kohaldamiseks tehtavaid jõupingutusi, sealhulgas eesistujariigi, rakendamise toetusüksuse ja konventsiooni erisaadikute jõupingutusi, ning töötada välja stiimulid ülemaailmse kohaldamise edendamiseks, sealhulgas rahastamise abil;

Artikli 5 rakendamine

- b. julgustada osalisriike esitama õigeaegselt üksikasjalikku teavet oma artikli 5 kohaste kohustuste täitmise kohta, eelkõige seoses tähtaja pikendamise taotlustega;

- c. tuletada meelde, et 14 osalisriiki peavad 2025. aastaks täitma oma demineerimiskohustused, ning väljendada kahetsust seoses asjaoluga, et tõenäoliselt peavad sellest tähtajast kinni vaid vähesed riigid;
- d. julgustada kõiki asjaomaseid osalisriike tegema jõupingutusi, võttes arvesse 2024. aastal oodatavaid arvukaid tähtaja pikendamise taotlusi; kutsuda osalisriike üles esitama taotletavate pikendusperioodide kohta üksikasjalikud töökavad, mis hõlmavad kuluanalüüsi ja kontekstipõhiseid algatusi miiniohualaseks teavitustööks ning miiniohu vähendamiseks mõjutatud kogukondades;
- e. julgustada osalisriike ajakohastama miinivastase tegevuse riiklikke standardeid vastavalt uusimatele rahvusvahelistele miinivastase tegevuse standarditele;
- f. julgustada osalisriike, kus asuvad teadaolevalt isetehtud jalaväevastaste miinidega mineeritud alad, jätkama teadlikkuse suurendamist vajadusest kõnealust küsimust konventsiooni raames käsitleda;
- g. soodustada sünergia tugevdamist artikli 5 rakendamise komitee ning koostöö ja abi edendamise komitee vahel ning tõhustada dialoogi ekspertorganisatsioonidega;
- h. toetada mitteametliku toetusrühma loomist artikli 5 rakendamise komitee jaoks ning uurida jätkuvalt, kuidas tugevdada artikli 5 kohast protsessi, sealhulgas asjaomaste sidusrühmade panuse abil;

Artikli 7 rakendamine

- i. kutsuda osalisriike üles täitma oma artikli 7 kohaseid aruandluskohustusi;

Koostöö ja abi küsimused

- j. edendada ohvriabi käsitleva kolmanda ülemaailmse konverentsi tulemusi ja tagada, et neid võetakse arvesse tulevases tegevuskavas;
- k. toetada komitee rakendatavat individuaalset lähenemisviisi, et pakkuda huvitatud osalisriikidele platvormi, mille kaudu nad saavad tutvustada oma konkreetseid väljakutseid ja vajadusi asjaomastele sidusrühmadele, sealhulgas rahastajatele ja miinivastases tegevuses osalejatele;

4. vaadata läbi konventsiooni rakendamismehhanism ning toetada jõupingutusi ja ettepanekuid selle parandamiseks, kui see on vajalik ja konventsiooniga kooskõlas;
5. kutsuda üles tegema jõupingutusi, et tagada miinivastase tegevuse rahastamine ja leida uusi rahastamisvõimalusi, sealhulgas innovatiivse rahastamise kaudu;
6. kutsuda neid osalisriike, kes ei ole andnud konventsiooni kohast hinnangulist panust, üles seda probleemi lahendama, rõhutades, et konventsiooni suhtes võetud poliitilist kohustust peaks toetama rahaline kohustus, ning ergutada osalisriike, kelle jaoks see on võimalik, tegema vabatahtlikke makseid konventsiooni rakendamise toetusüksusele;

2) *Seoses Siem Reapi / Angkori poliitilise deklaratsiooniga*

1. pühenduda reeglitel põhineva rahvusvahelise korra tagamisele, mille aluseks on rahvusvahelise õiguse, sealhulgas inimõigusi käsitlevate õigusaktide ja rahvusvahelise humanitaarõiguse austamine, ning toetada jätkuvat mitmepoolset dialoogi desarmeerimise üle;
2. väljendada tunnustust Kambodžale viienda läbivaatamiskonverentsi korraldamise eest, tõdeda, et Kambodžal on suured kogemused kõigis miinivastase tegevuse valdkondades ja et ta on valmis jagama oma kogemusi, et sellest saaksid kasu teised riigid;
3. väljendada toetust asjaolule, et eesistujariik Kambodža on seadnud prioriteediks ülemaailmse kohaldamise, artikli 5 rakendamise ja ohvrite abistamise, ning tuletada meelde ELi toetust ja valmisolekut nendes valdkondades osaleda;
4. kinnitada veel kord vankumatut pühendumust jalaväevastaste miinide keelustamise normide järgimisele ja konventsiooni ülemaailmse kohaldamise toetamisele;
5. tuletada meelde, et igasugune jalaväevastaste miinide kasutamine kõikjal, igal ajal ja mis tahes osaleja poolt on ELi jaoks täiesti vastuvõetamatu;
6. väljendada osalisriikide poliitilist tahet rakendada Siem Reapi / Angkori tegevuskava;
7. väljendada kahetsust selle üle, et pärast 2017. aastat ei ole konventsiooni ülemaailmsel kohaldamisel tehtud edusamme ja 33 riiki ei ole konventsiooniga liitunud, ning julgustada kõiki osalisriike ja muid osalejaid võtma uuesti kohustusi seoses konventsiooni ülemaailmse kohaldamisega;

8. tuletada meelde, kui oluline on partnerlus kõigi miinivastases tegevuses osalejatega, sealhulgas kodanikuühiskonna, riiklike miinivastase tegevuse eest vastutavate asutuste ja erasektoriga;
9. kinnitada, et isetehtud lõhkekehad, mis vastavad konventsioonis esitatud jalaväevastaste miinide määratlusele, kuuluvad konventsioonist tulenevate kohustuste alla;
10. rõhutada, et miinivastane tegevus on tihti äärmiselt oluline sotsiaal-majandusliku arengu, rahutagamise, stabiliseerimise ja humanitaarabi juurdepääsu võimaldamiseks;
11. kohustuda võtma arvesse mitmekesisust ja soolist võrdõiguslikkust ning edendama sooteadlikke ja konfliktitundlikke lähenemisviise miinivastase tegevuse kõigis aspektides ning konventsiooni institutsioonilistes menetlustes;
12. väljendada muret jalaväevastaste miinide ohvrite rohkuse pärast neljanda läbivaatamiskonverentsi järel, loetleda enimõjutatud riigid, võrrelda andmeid ja suundumusi varasemate aastatega ning teha järeldusi järgmise viie aasta kohta;
13. tugevdada olemasolevat koostoimet muude rahvusvahelise humanitaarõiguse vahenditega, näiteks puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, ja uurida neist tulenevat kasu; need vahendid on ohvriabi olulised komponendid, mille abil edendatakse inimõigusi ja puuetega inimeste tõhusat osalemist ühiskonnaelus võrdsetel alustel;

3) *Seoses Siem Reapi / Angkori tegevuskavaga*

1. käsitleda kõiki konventsiooni rakendamise aspekte, konventsiooni rakendamise parimaid tavasid, ülemaailmset kohaldamist, varude hävitamist ja jalaväevastaste miinide säilitamist, mineeritud alade uurimist ja demineerimist, miiniohualast teavitustööd, ohvriabi, rahvusvahelist koostööd ja abi ning nõuete täitmise tagamise meetmeid;
2. lähtuda konventsiooni toimimise ja staatuse läbivaatamise käigus tuvastatud puudustest ja probleemidest, et töötada ühiselt välja uuendusi käsitlevad ettepanekud ning parandada ja tugevdada konventsiooni rakendamist kõigis selle aspektides;

rõhutada, et miinivastane tegevus võimaldab ning toetab julgeoleku- ja humanitaaralaseid jõupingutusi, stabiliseerimist ja sotsiaal-majanduslikku arengut, samuti põgenike tagasipöördumist ja miiniohvrite integreeritud toetamist;

3. tunnustada panust, mis on saadud uuest rahu tegevuskavast ja miinivastase tegevuse tuleviku paktist; tunnustada konventsiooni eripartnerlusi ÜRO, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee, rahvusvahelise maamiinide keelustamise kampaania ja Genfi Rahvusvahelise Humanitaardemineerimise Keskusega ning kodanikuühiskonnaga loodud partnerluste panust konventsiooni rakendamise toetamisse;
4. tuletada meelde puuetega inimeste õiguste konventsiooni, naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide panust;
5. toetada kohustuse võtmist kõigi osalisriikide poolt konventsioonist tulenevate kohustuste täielikuks rakendamiseks ja täitmiseks, sealhulgas võttes võimaluse korral asjakohaseid abimeetmeid ka pärast demineerimist, et tagada miiniohvrite sotsiaalne ja majanduslik rehabilitatsioon;
6. edendada toetust riiklikele või piirkondlikele sidusrühmadega peetavatele dialoogidele, et veelgi parandada koostööd ja abi seoses konventsiooni rakendamisega ning julgustada miinidest mõjutatud kogukondade ja ellujäänud ohvrite heaolu eest vastutavaid osalisi neid puudutavaid probleeme tugevdatud dialoogi ja partnerluste kaudu paremini käsitlema;
7. julgustada töötama välja poliitikat, et miiniohvreid kõige paremini mittediskrimineerival viisil abistada, võttes arvesse kõigi tsiviilisikute erivajadusi, sealhulgas vaimset tervist ja psühhosotsiaalset tuge;
8. soodustada soolise perspektiivi süvalaiendamist ning mõjutatud kogukondadesse kuuluvate inimeste mitmekesiste vajaduste ja kogemuste arvessevõtmist miinivastase tegevuse kavandamisel;
9. võtta arvesse miinivastase tegevuse kõigi aspektide mõju keskkonnale ja kliimale, julgustada osalisriike prioriseerima neid aspekte riiklikes miinivastase tegevuse strateegiates, anda nende aspektide kohta aru, nimetada spetsiaalsetes komiteedes kontaktisikud ning kaaluda riiklikes katastroofidele reageerimise kavades mineerituse ja miinivastase tegevuse küsimusi; julgustada osalejaid võtma neid aspekte oma meetmetes ja projektides arvesse;

10. võtta sellega seoses arvesse rahvusvahelisi miinivastase tegevuse standardeid ja Genfi Rahvusvahelise Humanitaardemineerimise Keskuse poliitikasoovitusi;
11. tagada, et järgitakse miinivastase tegevuse peamisi põhimõtteid, sealhulgas läbipaistvust, vastutust, tulemuslikkust ja tõhusust, kaasatust ja konfliktitundlikkust;
edendada ja otsida viise kogemuste ja kõigil tasanditel toimunud teabevahetuse abil kogutud parimate tavade kasutamiseks;
12. toetada selliseid innovatiivseid lähenemisviise nagu uued rahastamismehhanismid miinivastase tegevuse toetuseks;
13. soodustada meetmete võtmist artikli 5 kohase protsessi tugevdamiseks, et tulla paremini toime asjaomaste riikide väljakutsetega ja toetada riike tõhusalt nende kohustuste õigeaegsel täitmisel;
14. toetada demineerimiseks ja miiniohvrite abistamiseks antava rahalise ja tehnilise toetuse suurendamist;
15. kinnitada, et isetehtud jalaväevastastest miinidest tuleb teatada ja need tuleb likvideerida miinivastase tegevuse kaudu kooskõlas olemasolevate kohustustega;
16. tuletada meelde asjaolu, et konventsioonis esitatud jalaväevastase miini määratlusele vastavate isetehtud lõhkekehade ebaseaduslik kasutamine on kriitiline probleem, mida tuleks järgmises tegevuskavas arvesse võtta, eelkõige miiniohualase teavitustöö valdkonnas.
